

12^e jaargang, #1

30 april 2014

Agrometeorologische Berichten **Situatie op 21 april 2014**

Samenvatting

Dankzij de zachte weersomstandigheden tijdens de voorbije winter en het vroege voorjaar vertonen de gewassen momenteel een aanzienlijke voorsprong in hun ontwikkeling. De voorsprong varieert naargelang de zaaidatum en kan bij de wintergranen oplopen tot meer dan twee weken. Bij de zomerteelten is de voorsprong iets kleiner. Anderzijds zorgen de gunstige weersomstandigheden ook voor een verhoogde ziektedruk, vooral bij de graangewassen.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroeimodel en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION en TERRA-MODIS (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km en 250m respectievelijk). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor. Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be/>.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie (<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: Landbouwleven (<http://www.landbouwleven.be>), Boer en Tuinder, Koninklijk Belgisch Instituut tot Verbetering van de Biet (<http://www.kbivb.be>), FIWAP asbl (www.fiwap.be), Gembloux Agro-Bio Tech (ULg) en CADCO asbl (<http://www.cadcoasbl.be>).

Contacten

Université de Liège, Dpt. des Sciences et Gestion de l'Environnement (ULg, Liège)	Bernard Tychon	bernard.tychon@ulg.ac.be
Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Yannick Curnel	v.planchon@cra.wallonie.be curnel@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Antoine Royer Herman Eerens	isabelle.piccard@vito.be antoine.royer@vito.be herman.eerens@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Christian Tricot	michelj@meteo.be ctricot@meteo.be

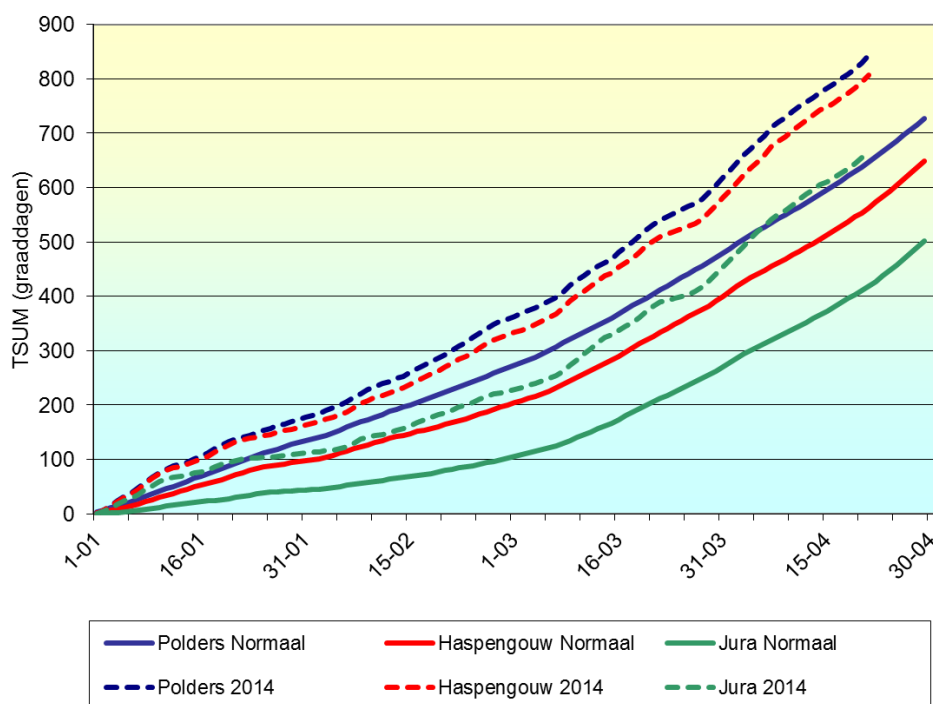
Datum van de volgende berichten: juli 2014

De weersgesteldheid

De voorbije winter (december 2013, januari en februari 2014) was volgens het KMI "uitzonderlijk" op het vlak van de temperatuur. Het was de tweede warmste winter in Ukkel sinds het begin van de waarnemingen in 1838. De gemiddelde temperatuur (6.3°C) lag 2.7°C boven de normale waarde. Ook het aantal uren zonschijn was abnormaal hoog. De hoeveelheid neerslag en het aantal regendagen waren daarentegen wel normaal.

December 2013 was zeer uitzonderlijk zonnig, de gemiddelde temperatuur was uitzonderlijk hoog en ook de gemiddelde windsnelheid was zeer abnormaal hoog. Enkel voor de neerslag werden normale waarden genoteerd. Januari 2014 was eveneens warmer dan normaal. De andere weersparameters schommelden rond het gemiddelde. Februari vertoonde veel gelijkenissen met de twee voorafgaande maanden met temperaturen die ruimschoots boven het gemiddelde scoorden en normale waarden wat de neerslag en de zonschijnduur betreft. Ook in maart lag de gemiddelde temperatuur nog 2.5°C boven de normaal. Maart was wel een erg droge maand. Deze tendens zette zich door in april. De temperatuur scoorde zo'n 2°C hoger dan gemiddeld en er werd slechts half zoveel neerslag gemeten als normaal. Door de droogte waren de zaaiomstandigheden niet overal optimaal. Tijdens de voorbije winter en het vroege voorjaar werden bovendien zeer weinig vorstdagen genoteerd. Dit kan mogelijk zorgen voor een verhoogde ziektedruk.

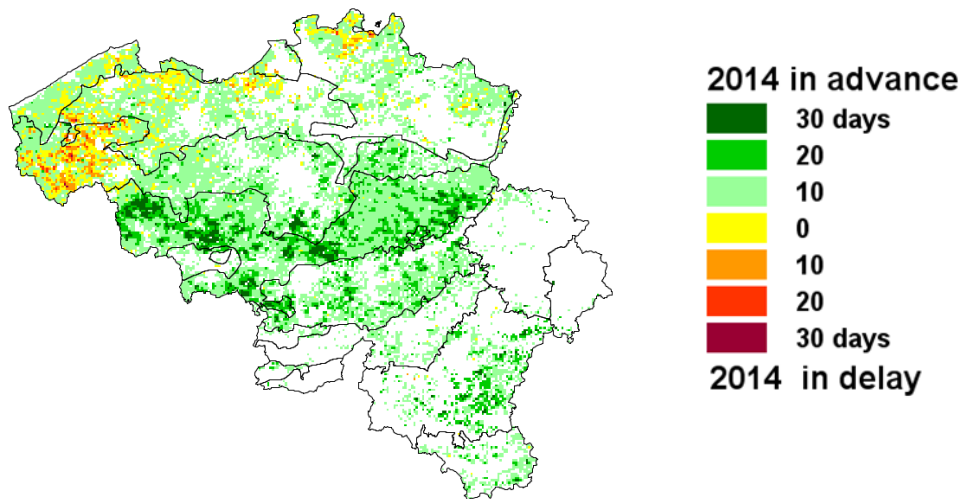
Figuur 1 toont het verloop van de temperatuursom sinds 1 januari 2014 voor drie verschillende regio's (de Polders, Haspengouw en de Jurastreek). De afwijking ten opzichte van de referentie is aanzienlijk. Afhankelijk van de regio schommelt het verschil tussen 200 en 260 graaddagen. Dit komt overeen met een groeivoorsprong voor de wintergranen van 20 tot 25 dagen.

Figuur 1: Verloop van temperatuursom (in graaddagen, basistemperatuur: 0°C) van 1 januari tot en met 20 april 2014 ten opzichte van de referentie (1988-2013) voor 3 regio's: de Polders, Haspengouw en de Jurastreek. Bron: KMI, ULg

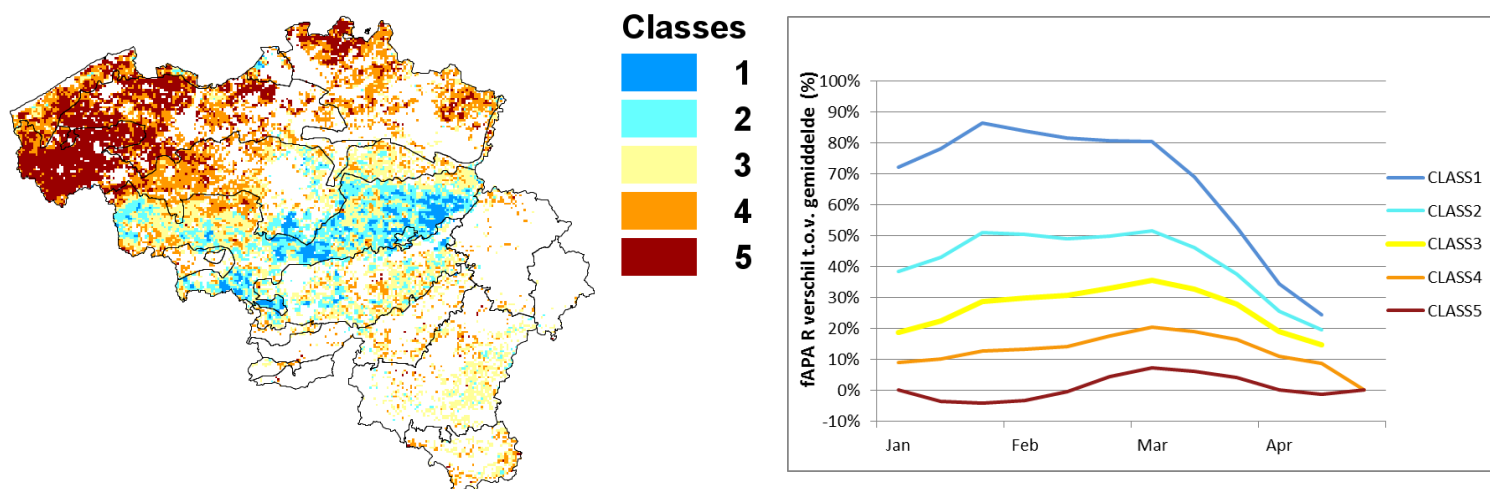
Observaties vanuit de ruimte

Ook uit de analyse van de SPOT-VEGETATION satellietbeelden blijkt dat de gewassen op de meeste plaatsen een voorsprong in hun ontwikkeling vertonen (groene zones in Figuur 2). Deze voorsprong bedraagt globaal gezien 10 tot 20 dagen. Hier en daar zijn echter wat verschillen merkbaar. In delen van de Westhoek is de gewasgroei normaal (geel) tot zelfs licht vertraagd (oranje) terwijl in de Leemstreek de voorsprong plaatselijk 3 tot 4 weken bedraagt (donkergroen).

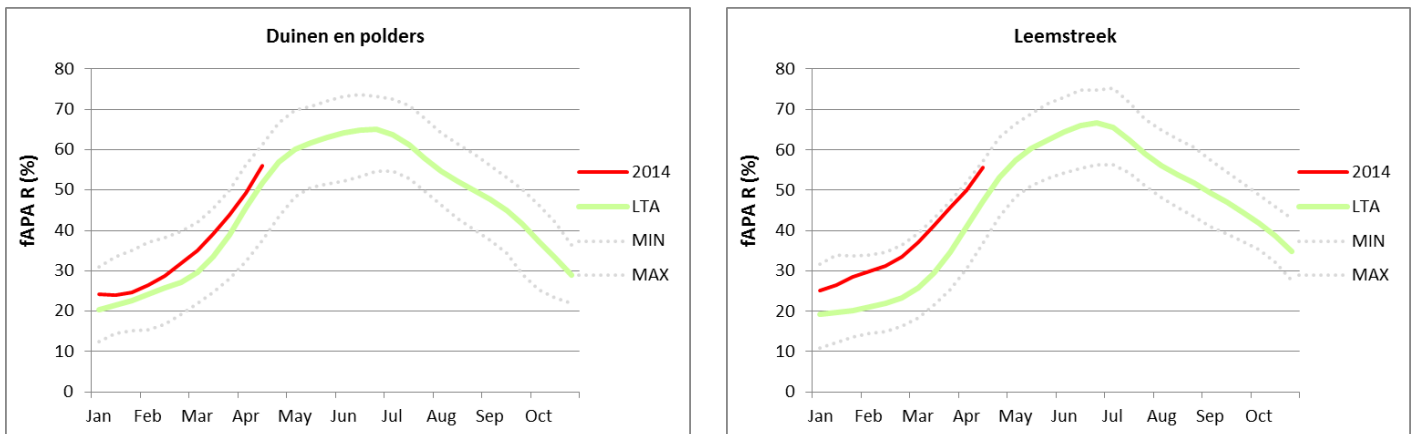
Figuur 2: Ontwikkeling van de gewassen in vergelijking met het langjarig gemiddelde (1999-2013), afgeleid door het vergelijken van het verloop van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 20 april 2014 met het gemiddelde verloop van de index. Groen: voorsprong, geel: normaal, rood: achterstand. Bron: VITO

Figuur 3 is het resultaat van de classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) tijdens de periode januari-april 2014 ten opzichte van het gemiddelde. Dankzij de vroege seizoensstart vertoont de vegetatie-index overwegend erg hoge waarden. In de Leemstreek, waar nu vooral de wintergewassen domineren, lag de index van januari tot april gemiddeld 70% boven de normale waarde (donkerblauwe curve). De wintergranen lijken daar dus een uitstekend seizoen tegemoet te gaan.

Figuur 3: Classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (1999-2013) in 5 klassen en evolutie van de verschillen per klasse van 1 januari tot en met 20 april 2014 (relatief verschil ten opzichte van het gemiddelde). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. Bron: VITO

Het gunstige seizoensverloop wordt bevestigd in Figuur 4 (verloop van de vegetatie-index in 2014 ten opzichte van de referentiewaarden voor 1999-2013). In de Duinen en Polders benadert de index het historisch gemiddelde, terwijl in de Leemstreek nagenoeg de maximale indexwaarde bereikt wordt.

Figuur 4: Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 20 april 2014 ten opzichte van de gemiddelde, minimum en maximum waarden (1999-2013) voor akkerbouwgewassen in de Duinen en Polders en in de Leemstreek. Bron: VITO

Overzicht der gewassen: huidige toestand

Wintertarwe en -gerst:

De zaai van de wintertarwe vond overwegend plaats vóór eind oktober. De zaaiomstandigheden waren ideaal en de opkomst verliep regelmatig. Dankzij de zachte winter konden de planten zonder onderbreking groeien. De vrieskou bleef uit tijdens de gevoelige ontwikkelingsstadia en kon dus geen schade berokkenen. De groeiomstandigheden tijdens de voorbije winter waren met andere woorden optimaal. Door de milde temperaturen kwamen in februari wel al infecties van gele roest voor. Indien de behandeling niet tijdig werd ingezet, kan dit op termijn negatieve gevolgen hebben. (Bron: CRA-w)

Door het gebrek aan neerslag is de oppervlaktelaag van de bodem op veel plaatsen uitgedroogd. De tarwe die in oktober-november ingezaaid werd, ondervindt hiervan weinig of geen hinder. Voor de opbrengst van de graangewassen die in december ingezaaid werden, zou de droogte mogelijk wel een impact kunnen hebben.

Volgens het CRA-w en Gembloux Agro-Bio Tech vertoont de wintertarwe die in oktober-november ingezaaid werd momenteel een groeivoorsprong van zo'n twee weken. Bij de tarwe die in december ingezaaid werd, bedraagt de voorsprong ongeveer één week. Afhankelijk van de regio zijn er verschillen merkbaar. In de Condroz, bijvoorbeeld, waren de nachten relatief koud en verloopt de ontwikkeling eerder normaal.

Volgens de CADCO waarnemingen was op 18 april op de meeste percelen die in oktober-november ingezaaid werden de strekkingsfase begonnen. Op bijna de helft (45%) van de bezochte percelen was de wintertarwe reeds voorbij het tweede knoopstadium, op de overige percelen bevond ze zich nog in het eerste knoopstadium. Op de proefvelden van het CRA-w in Gembloux varieerde het ontwikkelingsstadium op 29 april van "tweede knoop" tot "voorlaatste blad", waarbij een derde tot de helft van het vlagblad zichtbaar was. Bij de vroegste rassen was het blad nagenoeg volledig uitgerold.

Ook de wintergerst vertoont een groeivoorsprong van een tweetal weken. Het gewas komt intussen volop in de aar. Op sommige percelen is de aar al volledig verschenen, op andere is de helft van de aar zichtbaar.

Suikerbieten:

(Bron: KBIVB)

Maart was warm en erg droog. Op het einde van de maand regende het en dit bemoeilijkte dan weer de zaai van de suikerbieten. Op 25 en 26 maart werd bovendien 's ochtends lichte nachtvorst waargenomen in Henegouwen, in het centrum van het land en in Haspengouw. De laagste temperaturen (-3/-4°C) werden genoteerd in Thudinie. Op dat moment begonnen in Luiks Haspengouw en in de regio rond Hannuit de eerste bieten te kiemen (percelen gezaaid tussen 7 en 12 maart). Naargelang de bodemkarakteristieken berokkende de vrieskou weinig tot geen schade op deze percelen. Op de percelen die na 13 maart ingezaaid werden, waren de bieten nog niet opgekomen en ondervonden ze bijgevolg geen hinder. Op 30 maart (week 14) was al meer dan 45% van het nationale suikerbietenareaal voor 2014 (geschat op ±59.435 ha) ingezaaid.

Ook april was zeer droog. Afgezien van de lichte regen op 7 april, waren de weersomstandigheden tijdens de tweede week van april (week 15) gunstig en kon de zaai afgerond worden. Op 20 april werd het gezaaide areaal geschat op ±99,5% van het totaal. De enkele regenbuien begin april hadden een gunstig effect op de opkomst.

De opkomst op de proefvelden van het KBIVB was dit jaar zeer goed. Enkel op de percelen die tussen 7 en 10 april ingezaaid werden verliep de opkomst traag omwille van de droge oostenwind half april.

Globaal gezien vertonen de vroeg gezaaide percelen een voorsprong van een tweetal weken ten opzichte van een normaal seizoensverloop, terwijl dit voor de later gezaaide percelen ongeveer een week is.

Aardappelen:

Volgens FIWAP wordt de aanplant van de aardappelen stilaan afgerond. Tegen 1 mei zou 90% van het areaal geplant moeten zijn. Dankzij de zachte weersomstandigheden van de voorbije winter en het vroege voorjaar werd dit jaar eerder dan normaal begonnen met het planten van de aardappelen. Rond 7-10 maart werden in Vlaanderen de vroege rassen aangeplant (10-15% van het voorziene areaal). Na een korte onderbreking omwille van de regen werd het planten hervat rond 20-22 maart. Eind maart, een tiental dagen vroeger dan normaal, werd ook de rest van het vroege areaal aangeplant.

Eind maart werd ook van start gegaan met het planten van de bewaaraardappelen. Met uitzondering van een aantal regio's die door hevig onweer getroffen werden, kon er overal ononderbroken geplant worden.

De bodemstructuur was niet echt optimaal. Vooral de percelen die vóór 15 april aangeplant werden, ondervonden hiervan hinder. Op veel plaatsen waren de oppervlakkige lagen erg droog, terwijl de diepere lagen moeilijk opdroogden. De late percelen vertoonden vaak een betere bodemstructuur.

Koolzaad:

Volgens het CRA-w en Gembloux Agro-Bio Tech verloopt de groei en ontwikkeling van koolzaad dit jaar uitzonderlijk gunstig. Het gewas vertoont een voorsprong van zo'n drie weken ten opzichte van de referentie. De percelen zijn erg homogeen en de planten staan voor 100% in bloei. Alle bloemen op de plant bloeien bovendien tegelijkertijd.